

KÚRIA

Bfv.II.1643/2015/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év november hó 26. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt **I. rendű** és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a ... XX. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság 6.B.1031/2006/1157. számú ítéletét és a Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.I.848/2011/137. számú ítéletét ... XX. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

1.

A Fővárosi Bíróság a 2010. december 14. napján meghozott és kihirdetett 6.B.1031/2006/1157. számú ítéletével ... XX. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett emberölés büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 166. § (1) bekezdés - tényállás IV/3. pont]. Ezért őt - mint bűnszervezetben elkövetőt - 3 év fegyházbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett az előzetes

fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a feltételes szabadságra bocsáthatóságból kizártságról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

A kétirányú fellebbezések alapján - a Legfelsőbb Bíróság kijelölésére - másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2012. március 1. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és 2012. március 13. napján kihirdetett Bf.I.848/2011/137. számú ítéletével a XX. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

2.

Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 88-90. oldal: bűnszervezet, 103-107. oldal: IV/3. pont, másodfokú ítélet 28. oldal 1. bekezdés: a tényállás kiegészítése) tényállás a következő.

A tényállás a bűnszervezetre vonatkozóan a következőket rögzíti:

I. rendű terhelt elsősorban a sportolói múltja, így a küzdősportok - mindenekelőtt a kick-box - terén való jártassága, illetve eredményei miatt igen széles körű ismeretségre, illetve komoly tekintélyre tett szert a bűnözői körökben, melyet a börtönévek alatt tovább növelt.

A terhelt a legutóbbi börtönbüntetéséből szabadulását - 2002. július 15-ét - követően székhelyét város 1-re tette át, ahol a különféle - általa már korábban is végzett, illetve adott esetben újabb -, nagyrészt törvénytelen, büntetendő tevékenységeinek folytatása és biztosítása érdekében egy csoportot szervezett. E csoport létszámát a bizonyítási eljárás során pontosan nem lehetett megállapítani. A terhelt a társai, valamint vidéki kapcsolatai segítségével adott esetben egyes akciók végrehajtásához néhány óra alatt akár több száz személy megjelenését és közreműködését is képes volt megszervezni. Ezen csoport vezetői közé tartozott ... II. rendű, ... V. rendű és ... XXVIII. rendű terhelt is. **I. rendű** csoportjához több - általa korábban a lakóhelyéről, sporttevékenysége során, illetve a büntetés-végrehajtási intézetekből megismert - személy csatlakozott, akik ezt részben baráti alapon, részben esetleges haszonszerzés reményében tették.

Ehhez a szervezethez tartozott a terheltek közül **XXI. rendű, XX. rendű** és **XXIX. rendű**, míg alkalmi jelleggel - a bűnszervezeti csoportosulás létének ismeretében - a terheltek közül többen is közreműködtek a szervezet egyes akcióiban. Ezen személyeket az egyes cselekményeik során nevezi meg a bíróság, utalva a bűnszervezeti elkövetésre.

A bűnszervezet tagjai egymást sok esetben csupán a becenevükről ismerték. A feladatok végrehajtása során a szervezet vezetője és az egyes cselekmények végrehajtói között a kapcsolatot gyakran közvetve, a szervezet más tagjai útján tartották. Több esetben

előfordult, hogy **I. rendű** az akciók végrehajtásában nem, csupán az előkészítésében, megszervezésében vett részt. A bűnszervezet élet elleni bűncselekményeinek végrehajtása során **I. rendű** megpróbált - általában a szervezetéhez tartozó személyek segítségével - „alibit” biztosítani önmaga számára.

A **I. rendű** által vezetett szervezet tevékenységi köréhez tartozott - többek között - az arra vállalkozó nők utcai prostitúciós tevékenységének „biztosítása”, ezeknek adott esetben külföldre közvetítése, különböző szórakozó-, illetve vendéglátóhelyek működtetése, valamint ilyenek ellentételezés fejében történő „őrzés-védelmének” ellátása is. Ezen jogellenes magatartások bizonyos részecselekményei miatt konkrét vádemelésekre nem került sor.

A bűnözői körökből **I. rendűt** gyakran keresték meg, és kérték fel különböző személyek, illetve bűnözői csoportok közötti konfliktusok elrendezésére, valamint a vélt vagy valós vagyoni követelések behajtására. Ilyen tevékenységekből a terheltnek és társainak általában jelentős anyagi haszna származott. **I. rendű** e tevékenységét elsősorban fenyegetés, illetve erőszak alkalmazása útján végezte. Az ennek során elszenvedett vagyoni veszteségeit - azaz az általa elvárt hasznának elmaradását - mindenekelőtt tekintélyének fenntartása, illetve újabb jövedelmező területek megszerzése érdekében, rendszerint ugyanilyen eszközökkel - az ellenérdekű fél vagy csoport „megleckéztetésével”, „megbüntetésével” - torolta meg.

A tényállás IV. pontja a **város 2** történt eseményekhez kapcsolódóan rögzítette a következőket:

Előzmények

I. rendű terheltet 2004 októberében megkereste egy, az eljárás során ismeretlenül maradt személy annak érdekében, hogy nyújtson segítséget - tekintélye latba vetésével - a ... határátkelőhelynél folytatott illegális cigaretta kereskedelemben a kialakult piaci helyzetük megvédésében, mert vetélytársuk akadt, aki veszélyezteti az általuk folytatott tevékenységet. A konfliktushelyzet okozója **tanú 1** volt, aki bekapcsolódott a „cigaretta üzletbe”, így az ő „meggyőzését” kérték **I. rendűtől**. E kereskedelemben érdekelt volt **tanú 2** is, aki - az **I. rendű** terhelt ismerősével - ... **XX. rendű** terhelttel is üzleti kapcsolatban állt.

tanú 2 már korábban meg akarta oldani a helyzetet. Felhívta telefonon **tanú 1t** és felszólította arra, hogy hagyjon fel a ... határátkelőhelyen történő cigaretta beszerzéssel, mert ellenkező esetben másként - " sokkal csúnyábban" - rendezik le ezt a kérdést. **I. rendű** terhelt elvállalta, hogy **tanú 2** érdekében fellép. Ezt követően felhívta telefonon **tanú 1t**, akivel a vitás ügy rendezése érdekében 2004. október 30. napjára találkozót beszélt meg a **város 3** ... Plázába. **tanú 1** - hallomásból - ismerte **I. rendű** terheltet, akiről tudta, hogy pénzért akármit bevállal, és azért mindent meg is tesz.

A találkozóra **tanú 1** testvérével, **tanú 3al** (**tanú 3 beceneve**) valamint, **tanú 4el** (**tanú 4 beceneve**) és **tanú 5el** ment el, míg **I. rendű** terhelt **tanú 2vel**, valamint két - az eljárás során be nem azonosított - társával vett azon részt. A megbeszélés során **I. rendű** terhelt elmondta **tanú 1 -éknak**, hogy **tanú 2** az ő védelme alatt áll, és felhívta őket arra, hogy a cigaretta szállítmányok

felvásárlását fejezzék be, mert azzal az „ő keze alá nyúlnak”, és ezáltal az egyik bevételi forrását veszélyeztetik. A megbeszélés nyugodt körülmények között zajlott le, melynek során a felek a piac felosztásában megegyeztek. **tanú 1** a találkozón ígéretet tett a megegyezés betartására. **tanú 4** és I. rendű terhelt telefonszámot cserélt a megbeszélés után.

tanú 1 a találkozó után - ígérete ellenére - a cigarettavásárlást folytatta a ... határátkelőhelynél.

Tényállás IV/1. pontja

2004. október végén, illetve november elején, a fenti találkozó után - de pontosabban meg nem határozható időpontban, - **I. rendű** terhelt megtudta, hogy **tanú 1** a megállapodást nem tartotta be, ezért őt több alkalommal felhívta telefonon. Megfenyegette azzal, hogyha a cigaretta felvásárlásával továbbra sem hagy fel, a családja ki lesz nyírva, és mivel nem tartotta be a szabályt, következménnyel kell majd, hogy számoljon.

tanú 1 az I. rendű terhelt fenyegetését - a róla szerzett korábbi ismeretei alapján - komolyan vette, ezért annak érdekében, hogy őt a továbbiakban ne érhesse el, ne találhassa meg **I. rendű**, korábbi telefonszámát megváltoztatta.

Tényállás IV/2. pontja

I. rendű terhelt ezt követően - tekintettel arra, hogy **tanú 1** telefonon felhívni már nem tudta - 2004. november elején, először **tanú 4** telefonszámán, majd a **tanú 4**től megszerzett hívószámán többször felhívta **tanú 3**t. Nyomatékosan közölte vele, hogyha a cigaretta üzlettel nem hagynak fel, kinyírja őt is és a családját is, illetve, mivel ismerik már nemcsak a lakása, de az általa üzemeltetett étterem címét is, lemennek és azt felgyújtják.

I. rendű terhelt fenyegetései nem vezettek eredményre.

Tényállás IV/3. pontja

I. rendű terhelt tekintettel arra, hogy a fenyegetései eredményre nem vezettek és **tanú 1**-ék a cigaretta felvásárlásával továbbra sem hagytak fel, elhatározta, hogy **tanú 3**t megbünteti és rajta a korábbi fenyegetéseit beváltja.

2004. november 10. napján 13 óra 37 perckor felhívta **tanú 3**t és megfenyegette, hogy **tanú 1** ígéretének megszegése miatt megöli őt és családját, valamint közölte, hogy „sem étterme, sem háza nem lesz, mert felgyújtja azokat”. E telefonbeszélgetést **XIX. rendű** telefonján bonyolította le **I. rendű**.

A fenti fenyegetése érdekében - a telefonbeszélgetés után - ugyanezen a napon **I. rendű** felhívott több, általa ismert személyt, köztük ... IX. rendű, **XXIX. rendű** és ... XV. rendű terheltet azért, hogy egy olyan csapatot szervezzen, akik **tanú 3**t a város 2 otthonában felkeresik. A város 2 látogatás telefonon bonyolított

megszervezése során ... V. rendű terhelte arra utasította, hogy szedjen össze pár embert a lemenetel céljára.

... XV. rendű terheltnak elmondta I. rendű, hogy „lesz egy kis munka” amiért le kell menni város 2-re, és ehhez szerezzen a XV. rendű terhelte is „jó kinézetű embereket”. **XV. rendű** szomszédját és barátját ... XVI. rendű és ... XVII. rendű terhelte hívta el.

... V. rendű, ... IX. rendű, ... XIX. rendű és **XXIX. rendű** terhelte számára **I. rendű** terhelte körvonalazta, hogy az utazás célja, **tanú 3** „befenyítése”, melyhez kés és baseball ütő, vipera - melyekre majd szükségük lesz - feltétlenül legyen náluk. Egyben elmondta, hogy a leutazás célja nem pusztán „látványtechnika” kell, hogy legyen, azaz **tanú 3** megölésére is sor kell, hogy kerüljön. ... XX. rendű terhelte is felhívta az I. rendű terhelte, és elmondta neki a probléma lényegét, aki azt javasolta, hogy „csapd szét” **tanú 3t**, valamint vállalta, hogy megmutatja **tanú 3** házat azért, hogy **tanú 3t** „befenyíthessék”, ami egyben megölését is jelentette.

... V. rendű terhelttel közölte azt is **I. rendű**, hogy mivel ő nem tart velük, a leutazás konkrét lebonyolítását rábízta, és ennek érdekében 100.000 forintot ad majd át a részére, melyből a csoport tagjainak étkeztetését és az általuk használt gépkocsik tankolását végezheti el. **V. rendű** a cselekmény során nem önállóan hozta meg a döntéseit, hanem **I. rendű** terhelte utasításainak megfelelően járt el. Folyamatos telefonkapcsolat volt közöttük, és a város1-en maradt I. rendű terhelte koordinálta a cselekményt.

Az **I. rendű** terhelte által felhívott, illetve az általa megkeresett személyek révén összehozott személyek város 1-ről és város 4ről indultak 17 óra 30 perc és 18 óra közötti időben, több személygépjárművel. város 4ről két autóval mentek a terheltek város 3-on keresztül város 2-re. Az egyik gépkocsi az **rendszer 1** forgalmi rendszámú gépjármű 1 típusú, autó volt. A járművel ... XI. rendű és ... X. rendű terhelte először város 1-re jött azért, hogy ... XV. rendű, ... XVI. rendű és ... XVII. rendű terhelteket város 2-re leszállítsa. A másik autó a rendszer 2 forgalmi rendszámú gépjármű 2 típusú személygépjármű volt, melyet **IX. rendű** vezetett, és ebben utazott ... XII. rendű, ... XIII. rendű, ... XIV. rendű terhelte. E terheltek késeket, viperát, baseball ütőt, és bozótívógó kést vittek magukkal.

Az **rendszer 3** forgalmi rendszámú gépjármű 3 típusú autót **XXIX. rendű** vezette, aki a feladat végrehajtásához több személyt is megkísérelt bevonni, majd végül ... XVIII. rendű terhelttel együtt ment város 2-re. **XXIX. rendű** terhelte golyóálló mellényt viselt, és az autójában kés, szamuráj kard és vipera volt.

... V. rendű terhelte személygépkocsival város 1-ről indult, és vele utazott **XIX. rendű** terhelte. Ezen túlmenően még legalább egy autóval mentek az elkövetők város 2-re.

A gépkocsikkal utazó terheltek város 3-on 21 óra körüli időben a ... Panzió előtt találkoztak. Itt ... XX. rendű terhelte beült V. rendű autójába (**XIX. rendű** pedig áült a rendszer 2 rendszámú gépkocsiba) és XX. rendű terhelte útmutatása alapján **tanú 3** város 2, ... szám alatti családi házához mentek. Az eljárás során kétséget kizáróan megállapítani nem lehetett, hogy **tanú 2** is csatlakozott volna V. rendűékhez város 3-on.

2004. november 10. napján 22 óra körüli időben **tanú 3** fenti családi házánál a **I. rendű** terhelt által odaküldött legkevesebb 13 személy megjelent. Itt ... V. rendű terhelt, ... IX. rendű, ... X. rendű, ... XI. rendű, ... XII. rendű, ... XIII. rendű, ... XIV. rendű, ... XV. rendű, ... XVI. rendű, ... XVII. rendű, **XIX. rendű** XIX. rendű és **XXIX. rendű** terhelt, valamint az eljárás során fel nem derített, további legalább 2-3 személy kiszállt. A náluk lévő ütő- és vágószerszámokkal a ház udvarába a kerítésen keresztül bemásztak, illetve azon átugrottak, és a ház terasz felőli bejárat ajtaja felé szaladtak azért, hogy a házba így bejussanak.

Az eljárás során kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, hogy ... XVIII. rendű terhelt kiszállt a gépjármű 3 típusú személygépkocsiból, és bement **tanú 3** udvarára.

A támadók közül legalább 2 személynél pisztoly is volt, azonban az eljárás során kétséget kizáróan megállapítani nem lehetett, hogy ... V. rendű, ... IX. rendű és ... XI. rendű terheltnél lett volna lőfegyver.

A házban ekkor **tanú 3** és felesége **tanú 6**, a lányai, az akkor 16 éves **személy 1** és a 7 éves **személy 2**, a fia a 19 éves **tanú 7** és felesége **személy 3**, valamint az ő gyermekük a 3 hónapos **személy 4** tartózkodtak. A támadóknak arról nem volt konkrét tudomásuk, hogy a házban gyermekkorú személyek is tartózkodnak.

Tekintettel arra, hogy a támadók a bejárat ajtót zárva találták, a náluk lévő ütőszerszámokkal - így baseball ütőkkel, vascsövekkel, illetve viperákkal - a ház biztonsági hengerzárral ellátott, kettős üvegezésű ajtaját, illetve az amellet található üvegfalat ütni, illetve rugdosni kezdték, amely ennek következtében - az épületben 16.000 forint kárt keletkeztetve - több helyütt megsérült, és betört. Mindeközben a támadók, akiknek az ajtón bejutni nem sikerült, azt kiabálták a házban tartózkodóknak, hogy nyissák ki az ajtót, illetve hogy most kinyírják őket, meghalnak.

tanú 3 ennek hallatán - miközben a felesége a gyermekeikkel a szobában igyekezett elbújni - felkapcsolta a villanyt egy rövid időre, és a nappali helyiségen keresztül a terasz idenyíló bejárat ajtajához tartott azért, hogy támadóit számon kérje, illetve elzavarja. Az ajtónál magához vett egy szerszámnyelet. Ekkor az üvegezett bejárat ajtó üvegtábláján keresztül összesen hét lövést adtak le **tanú 3**, valamint a nappaliba kilépő **tanú 7**, illetve a lakás irányába.

A lövések közül 2 lövést a teraszajtóhoz közelebb álló személy, míg 5 lövést a háztól valamivel hátrább álló támadó adott le. Az eljárás során kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, hogy e lövéseket ... V. rendű, ... IX. rendű és ... XI. rendű terhelt adta volna le. Az ismeretlen típusú - 9 mm-es Luger kaliberű lőszerezal üzemeltetett - fegyverekkel leadott lövések közül - egy kivételével -

*valamennyi a lakásba hatolt, és közülük kettő **tanú 3** testébe fűródott.*

A 9 mm Parabellum (Luger) kaliberű lőszerezrel üzemeltetett pisztolyok a 2004. évi XXIV. törvény alapján lőfegyvernek tekintendők.

tanú 3 ekkor a házban tartózkodó hozzátartozóinak kiabálni kezdett, hogy azonnal hívják a rendőrséget, minek hallatán a támadóik - a mintegy 3-4 percig tartó cselekményüket - befejezték, és a helyszínről a gépkocsikkal eltávoztak.

tanú 3 a lövések következtében mellkasának jobb oldali elülső felszínén, valamint a mellkas-has átmeneténél jobb oldalon egy-egy rendbeli lövési sérülést szenvedett. A sérülések - tekintettel arra, hogy a lövedékek testüregbe nem hatoltak be, életfontosságú szervet nem érintettek - életveszélyes állapotot nem idéztek elő. **tanú 3** által elszenvedett lövési sérülések gyógytartama nyolc napon túli volt.

A másodfokú bíróság a tényállás IV. pontjában foglaltakat helyesbítette annyiban, hogy nem állapítható meg kétséget kizáró módon, hogy a ... X. és ... XI. rendű terheltek által használt rendszám 1 frsz-ú gépjármű 1 típusú személygépkocsiban ... XV. rendű, ... XVI. rendű és ... XVII. rendű terheltek város 1ről utaztak együtt. Csupán annyi rögzíthető, hogy utóbbi három terhelte pontosan meg nem állapítható módon érkezett **város 3ra**, ahonnan e terheltek a már említett gépkocsival együtt utaztak el város 2-re. Az kétséget kizáróan rögzíthető, hogy e terheltek az említett gépkocsival együtt érkeztek város 2-re.

tanú 3ék házához érkezve támadó társaikkal együtt **XV. rendű**, **XVI. rendű** és **XVII. rendű** terheltek ütő és vágó szerszámok nélkül beugrottak, illetve bemásztak a sértett udvarára. Ugyancsak nem volt támadó eszköz a X. rendű és XI. rendű testvérpárnál sem. Itt a támadók a ház bejárati ajtaját ütni és rugdalni kezdték, miközben azt kiabálták, hogy nyissák ki az ajtót és azt, hogy kinyírják a bent lévőket, majd többször belelőttek a házba, ahol hét személy, köztük asszonyok, gyermekek és többek között egy három hónapos csecsemő is tartózkodtak. A terheltek kb. 3-4 perc elteltével akkor hagyták el a helyszínt, amikor a megtámadottak a rendőrség értesítésével fenyegették őket. **XX. rendű tanú 3** lakóházának megmutatását követően a gépkocsiból nem szállt ki, a kertbe nem ment be, az események további folytatásában nem vett részt.

A másodfokú bíróság a tényállás IV. pontjában foglaltakat e kiegészítéssel tekintette irányadónak felülbírálata során.

A Kúria a XX. rendű terhelte érintően a tényállásba tartozónak tekinti az alábbi ténymegállapításokat is:

Az irányadó tényállás része, hogy a XX. rendű terhelt szándéka kiterjedt, de kizárólag a sértett tekintetében az emberölésre; az I. rendű terhelttel való beszélgetés során általa használt „csapd szét” kifejezés is élet kioltására irányult; **Város 3-on** a találkozón látta, hogy nagyszámú elkövető vesz részt a cselekményben; belenyugodott, hogy a sértett meghalhat, és ennek tudatában mutatta meg a sértett házát - ezért eshetőleg szándékkal megvalósította az emberölés büntettének kísérletét, mint bűnsegéd (elsőfokú ítélet 352. oldal utolsó kettő bekezdés, 353. oldal 1. bekezdés).

Az irányadó tényállás részét képezi az is, miszerint a XX. rendű terhelt a cselekmény indokaként tudta, hogy a sértett „erősködik”, mire ő azt javasolta, hogy „csapd szét”, mindezáltal tudta, hogy az I. rendű terhelt az ő érdekét sértő személyekkel szemben élet vagy testi épség elleni, a jelen esetben élet elleni cselekmény elkövetésével lép fel. Továbbá a XX. rendű terhelt egy telefonhívás alapján vállalta, majd **város 3-on** a nagyszámú megjelentet látva mutatta meg a sértett házát a fenti cél érdekében. Ekként a XX. rendű terhelt felismerte azt is, hogy aktuális magatartásával is az I. rendű terhelt irányította bűnszervezet tevékenységéhez kapcsolódik. (elsőfokú ítélet 359. oldal utolsó kettő, 360. oldal 1-4. bekezdés)

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen előbb a XX. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt: a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontját megjelölve a bűnösség törvénysértő megállapítása, másodlagosan törvénysértő minősítés folytán törvénysértő büntetés miatt, nyilvános ülésen történő megváltoztatás, felmentés, másodlagosan a bűnszervezetben elkövetés mellőzésével garázdasággal minősítés, a feltételes szabadságra bocsáthatóságból kizártság mellőzése, a büntetés enyhítése érdekében.

A védő indokai szerint

- a bíróságok a megállapított tényekből téves jogkövetkeztetésre jutottak;
- a XX. rendű terhelt bűnös tudattartalmát gyakorlatilag az általa használt „szétcsapás” kitételből vezették le, holott ez a kitétel a szinonima szótár alapján „valakik között rendet teremtve” jelentéssel bír, ebből nem lehet ölési szándékra és akaratra következtetni;
- a bíróságok helyszínen tartózkodó más terheltek (XV. **rendű**, XVI. **rendű**, XVII. **rendű**) tekintetében azt állapította meg, hogy ők nem tudtak a sértett megölésére irányuló célról,;
- a bíróságok figyelmen kívül hagyták a 15. számú Irányelvben foglalt, az elkövetők tudattartamára vonatkozó elhatárolási szempontokat, és nem indokolták meg, hogy a XX. rendű terhelt tudata miatt és mennyiben fogta át az élet elleni bűncselekmény elkövetésének a lehetőségét, aminek ellentmond, hogy részéről hiányzott a motiváció mind az I. rendű terhelt, mind a sértetti

család viszonylatában. Kizárólag arra vállalkozott, hogy útbaigazítsa az I. rendű terhelt megbízásából eljáró személyeket, s nem tudhatta, hogy milyen eszközök, különösen, hogy lőfegyver van náluk és annak használatára sor kerülhet;

- a XX. rendű terhelt tudata a korábbi Btk. 271. §-ának (1) bekezdésében foglalt garázdaságnál súlyosabb bűncselekményre nem terjedt ki, azaz cselekménye a garázdaság alapeseteként minősül;

- a 4/2005. BJE számú büntető jogegységi határozat „inkább jogelméleti jellegű” és nem ad iránymutatást a bünszövetség és a bűnszervezet elhatárolására, ekként nyolc osztályt végzett terhelteken „merész dolog” számon kérni az eshetőleges tudattartalmat.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1213/2015. számú átiratában alaptalannak találta a felülvizsgálati indítványt.

A Legfőbb Ügyészség kifejtette, hogy a 15. számú Irányelv a tettes tekintetében ad szempontokat a testi sértésre és az emberölésre irányuló szándék elhatárolásához. A bűnsegéd esetében a szándék azt fejezi ki, hogy a következők tudatában van:

a tettes milyen jellegű bűncselekményt követ vagy fog elkövetni; cselekménye alkalmas a tettesi cselekmény sikerében előmozdítására; magatartása előmozdítja a bűncselekmény véghezvitelét (A Büntető Törvénykönyv magyarázata, KJK. 1986, 77-78. oldal).

A „szétcsap” az értelmező szótár alapján jelenti azt is, hogy valaki „valamit hirtelen mozdulattal úgy üt meg, hogy az szétesik”, így a megölést is jelentő „befenyítés” céljából a sértett házának megmutatása nem hagy kétséget a XX. rendű terhelt ölésre irányuló szándékos tudattartalmát érintően. Az I. rendű terheltben már kialakult ölési szándékot erősítő magatartásán túl konkrét tevékenységként a sértett házának megmutatását azért vállalta, hogy a sértettet a helyszínre érkezők megöljék. Erre az odaérkező személyek számából, fizikumából, az általuk vitt, élet kioltására is alkalmas eszközökből, az elkövetés időpontjából és az előzményi adatok ismeretéből is következtethetett a XX. rendű terhelt, aki a terhelt-társaira szándékerősítő hatást gyakorolt, közöttük szándékegység alakult ki.

A bűncselekmény helyszínén a törvényi tényállás megvalósításában részt nem vevő személyek büntetőjogi felelősségének elbírálásakor a szándéknak van meghatározó jelentősége, annak tehát, hogy a bűnsegéd általa is tudottan a tettesi cselekmény sikerét kívánja előmozdítani (BH2005.167.).

A bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a korábbi Btk. a 98. §-ának (1) bekezdése alapján az emberölés alapesetére előírt öt évtől tizenöt évig terjedő büntetési tételkerettel szemben öt évtől húsz évig terjedő szabadságvesztés kiszabását rendeli. Az enyhítő rendelkezés alkalmazásával a büntetési tétel alsó határánál

alacsonyabb mértékben határozták meg a büntetés tartamát, következésképpen a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására ez okból nem került sor.

Az irányadó tényállás alapján a XX. rendű terhelt a bűnszervezet tagja volt. Az előzményekről tudomással bírt a cigarettakereskedelemben érdekelt üzlettársától, **tanú 2**tól. Tudta azt is, hogy az I. rendű terhelt által megelőzően megkísérelt egyeztető tárgyalás eredménytelen maradt.

A sértett sérelmére elkövetett cselekmény előkészítése, megszervezése, lebonyolítása és tervszerű végrehajtása is igazolja, hogy a XX. rendű terhelt konkrét cselekménye is a bűnszervezet keretei között valósul meg.

A bűnszervezetben elkövetett egyetlen öt évi vagy azt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmény is mellőzhetetlenné teszi a törvényben meghatározott büntetéskiszabási következmények alkalmazását, feltéve ha a terhelt tudata átfogta a bűnszervezet létét és azt, hogy a bűnszervezet működésének keretei között cselekszik (BH2008.139.).

A Legfőbb Ügyészség mindezek alapján - miután feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt - azt indítványozta, hogy a Kúria tanácsülésen eljárva a támadott határozatot hatályában tartsa fenn.

III.

A Kúria azt állapította meg, hogy a XX. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítvány nem alapos.

1.

A felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati eljárás. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. A tényálláshoz kötöttség figyelembe vétele mellett a Kúria a megtámadott határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak az indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

2.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

A védő ugyan mindkét okra hivatkozott, ám indítványából egyértelműen kitűnik, hogy nem a bűnösség teljes hiányát állítja, hanem azt, hogy a felrótt cselekmény helyesen a garázdaság alapeseteként minősül. A törvénysértő minősítés pedig törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte. Indítványa ezért - miként azt a Legfőbb Ügyészség is így értelmezte - kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 1. fordulatán alapul. A törvénysértés minősítéshez azonban a védő szerint az vezetett, hogy a bíróságok a megállapított tényekből téves jogkövetkeztetésre jutottak.

3.

A Kúria abból indult ki, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH2013.B.2.ind., BH+2014.9.388.I., BH-2013.237., BH2013.53., BH2006.392.).

Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH2005.167.), továbbá a tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH2011.3.).

Egyfelől a tényből tényre vont következtetés is tény, másfelől a jogkövetkeztetésnek is ténybeli alapon kell nyugodnia. Ebből pedig az következik, hogy - mivel az ítéleti tényállás részei lehetnek a tudati tények is - amennyiben az irányadó tényállás egyidejűleg akár primer, akár secunder tényként és értelemszerűen jogkövetkeztetésként is tartalmazza az elkövető cselekvésével kapcsolatos tudati tényeket, akkor ezekre is érvényesül a támadhatatlanság szabálya.

4.

Az indítvány - amikor a 4/2005. BJE számú büntető jogegységi határozat kapcsán kifogásolja a bünszövetség és a bünszervezet elhatárolatlanságát - kétségtelenül a bünszervezetben elkövetés megállapítását is sérelmezi.

A Kúria - ugyanezen ügy más terheltjeit érintően hozott - Bfv.II.770/2012/21. számú végzésében már állást foglalt abban a kérdésben, hogy a bünszervezetben elkövetés érdemi felülvizsgálat alá eshet-e.

A Kúria a kérdést igenlően döntötte el.

Indokai szerint a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjában a bűncselekmény törvénysértő minősítése és a büntetőjog más szabályának megsértése egyaránt a büntető anyagi jog szabályainak megsértését jelenti, ami akkor vezethet felülvizsgálathoz, amennyiben az anyagi jogi sérelem miatt kerül sor törvénysértő jogkövetkezmény alkalmazására.

Márpedig a felülvizsgálati eljárásban megállapított törvénysértő minősítés esetén a büntetés abban az esetben is lehet törvénysértő, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között került kiszabásra (pl. BH2011.98.).

A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. tv. (régi Be.) 284. §-a (1) bekezdésének b) pontja felülvizsgálati okként határozta meg, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy más anyagi jogszabálysértés miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak a terhelttel szemben. A régi Be. 284. §-ának (2) bekezdésében ezzel összefüggésben rögzítette, hogy az (1) bekezdés b) pontja esetén sincs helye felülvizsgálatnak, ha a büntetést a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretei között szabták ki.

A 2006. évi LI. tv. 199. §-ának (1) bekezdésével megállapított 1998. évi XIX. tv. (új, jelenleg hatályos Be.) 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja e fordulatához nem kapcsolódik a törvénysértő büntetés fogalmi meghatározása [régi Be. 284. § (2) bekezdés b) pont], ezzel pedig megszűnt e fogalom tartalmának szűkítő jogszabályi definíciója. Nincs tehát olyan tételes jogi előírás, amely szerint felülvizsgálati oknak csupán az olyan - minősítést érintő - anyagi jogszabálysértés tekinthető, amelynek korrekciója, megváltoztatása folytán a büntetést új büntetési tételkeretek között kell kiszabni.

A Legfelsőbb Bíróság gyakorlata követte a Be. előbbieken kiemelt módosítását. Több határozatában rámutatott arra, hogy a büntetés mértékének felülvizsgálatára nemcsak a büntetési tételhatárokon kívül eső büntetés kiszabása esetén kerülhet sor. A büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához, az ítélet belső arányaihoz igazodóan kell kiszabni. A minősítő körülmények közül akár egynek az elmaradása - mint például a bünszövetségben való elkövetés mellőzése - érintheti a büntetés mértékét és a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának.

A Kúria az ekként kialakított jogelvet a jelen esetben is alkalmazandónak tartotta. Nem tulajdonított eltérő álláspont kialakítását indokoló jelentőséget annak, hogy a büntetési tételkeret megváltozása a Különös Rész rendelkezéséből következik (az adott körülményt a Btk. minősítő körülményként szabályozza, és ahhoz magasabb büntetési tételkeretet kapcsol), vagy az Általános rész rendelkezésén alapul. A Btk. Általános Részében szereplő 98. §-a (1) bekezdésének 1. mondata értelmében azzal szemben, aki az öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos cselekményt bünszervezetben (137. § 8. pont) követte el, a cselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a húsz évet nem haladja meg.

A Kúria itt jegyzi meg, hogy - szemben a Legfőbb Ügyészség álláspontjával - nem látja megsértettnek a büntetőjog minősítésen túli „más” szabályát. Az elsőfokú bíróság ugyanis az emberölés alapesete büntetési tételének megjelölése mellett leszögezte, hogy a bünszervezetben elkövetés miatt a korábbi Btk. 98. §-a alapján meghatározott szabályok és tételkeretek között szabta ki a büntetést (elsőfokú ítélet 393. oldal utolsó előtti bekezdés). Ehhez képest kizárólag hiányosságot jelent, hogy a felső tételhatárt kétszeresére, de csak húsz évig emelő korábbi Btk. 98. §-a (1) bekezdésének 1. mondata alapján nem rögzítette az öt évtől húsz évig terjedő tételkeretet. Ennek azonban valóban nem volt jelentősége az enyhítéssel kiszabott szabadságvesztés tartama miatt.

A bünszervezetben elkövetés megállapítása esetén e rendelkezés kötelezően, bírói mérlegeléstől függetlenül alkalmazandó. Alkalmazása a kiszabható büntetés tételkereteit megváltoztatja. Annak a körülménynek sem lehet jelentősége, hogy a Btk. 98. § (1) bekezdésének rendelkezése a kiszabandó büntetés alsó határát nem érinti, hiszen a Különös Részen meghatározott eltérő, súlyosabb minősítés esetén is előfordul az alsó határ azonossága, ennek ellenére nem kétséges a kiszabható felső határ megváltoztatására tekintettel az eltérő büntetési tételkeret.

A Kúria ezért nem látta indokoltnak a különbségtételt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott felülvizsgálati okok szempontjából attól függően, hogy a törvénysértő jogkövetkezmény alkalmazására a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más, kötelezően alkalmazandó szabályának megsértése miatt került sor. Jogi érvek alapján tehát a bünszervezetben elkövetés megállapítása a törvénysértő jogkövetkezmény alkalmazására hivatkozással támadható.

5.

A bünszervezetben elkövetés megállapításának támadására vonatkozóan is érvényesül a tényállás támadásának általános tilalma, e megállapítás kizárólag jogi alapon támadható. Nem tehetők vitássá a megállapítás alapjául szolgáló tények, így a történeti tényeken túlmenően a bünszervezet esetleges fennállásával, ismérveivel kapcsolatosan rögzített tudati tények sem.

Az irányadó tényállás a bünszervezetre vonatkozóan - a már bemutatottak alapján - egyértelműen tartalmazza, hogy a XX. rendű terhelt az I. rendű terhelt által létrehozott és irányított bünszervezet tagja volt (elsőfokú ítélet 89. oldal 2. bekezdés).

Egy olyan bünszervezetnek volt tagja, amely képes volt mobilizálni nagyszámú személyt, és tevékenységi köre kiterjedt - egyebek között - bűnözői csoportok közötti konfliktusok erőszakos elrendezésére. Az irányadó tényállás szerint a tényállás IV/3. pontjában foglalt cselekmény kapcsán a XX. rendű terhelt számára kétség sem támadhatott afelől, hogy aktuálisan is a bünszervezet tevékenységének keretén belül cselekszik.

Erre abból - is - lehet következtetni, hogy a bünszervezetének vezetője kereste meg. Bűnözői csoportok közötti konfliktus alakult ki, amiben érintve volt a XX. rendű terhelt üzlettársa, akinek az oldalán a bünszervezetének vezetője fellépett. A bünszervezetének vezetője által meghatározott feladat végzését elvállalta. A bünszervezet mozgósított, nagyszámú és felfegyverkezett - és részben fegyveres - tagjával találkozott, hozzájuk csatlakozott. A többieknek megmutatta a sértett házát. Amíg ő kivárt, a többiek rázúdultak a sértett házára, próbáltak oda betörni, öléssel fenyegetőztek, végül többszörösen belőttek a házba, és a sértett két lött sérülést szenvedett.

Az indítványnak a bünszervezetben elkövetést - külön indokok felsorakoztatása nélkül - kifogásoló része valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a

bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a minősítést, és annak folytán a büntetés kiszabását - ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

Ettől függetlenül nem kétséges, hogy az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően, azaz törvényesen marasztalták a XX. rendű terheltet el mint bünszervezetben elkövetőt.

6.

A védő indítványában sérelmezte az emberöléshez nyújtott bűnsegély megállapítását.

E részében a Kúria nem találta alaposnak az indítványt.

Az irányadó tényállás alapján nem kétséges - bár ezt támadás nem is érte -, hogy a sértett sérelmére az emberölés büntettének [korábbi Btk. 166. § (1) bekezdés] kísérlete (korábbi Btk. 16. §) valósult meg.

Ez a cselekmény a más terhelteknek felrótt, összefoglalt bűncselekményt (delictum complexum) képező több emberen elkövetett emberölés büntettének részcselekménye. Miután azonban a XX. rendű terhelt terhére kizárólagosan a tényállás IV/3. pontjában körülírt egyetlen ölési, éspedig kizárólagosan a meglőtt sértett egyedüli személye ellen irányuló emberölési kísérlethez járuló bűnsegély ténybeli alapja lett megállapítva, nem tehető vitássá az alkalmazott minősítés.

A korábbi Btk. 21. §-ának (2) bekezdése szerint bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

A XX. rendű terhelt - tagjaként - tudta, hogy a bünszervezete erőszakos úton rendezi a bűnözői csoportok közötti konfliktusokat, és ugyanígy lép fel a vele szemben álló/állók ellen. Tudta, hogy az őt megkereső I. rendű terhelt a sértett - bírói értékeléssel megfogalmazottan - megölését is jelentő „befenyítésére” készül, amire maga tette a „csapd szét” javaslatot.

A Kúria a „csapd szét” kifejezés kapcsán nem kíván szófejtésbe bocsátkozni, ám az kétségtelen, hogy - akármilyen értelmezés mellett - a XX. rendű terhelt az erőszakos fellépésre tett javaslatával azonnal ráhangolódott az I. rendű terhelt által felvetett erőszakos elégtételre. A XX. rendű terhelt ilyen körülmények között vállalta el, hogy megmutatja a sértett házáat. Ezután pedig találkozott a bünszervezet mozgósított, nagyszámú és felfegyverkezett, részben fegyveres tagjával, és hozzájuk csatlakozott, majd a többieknek megmutatta a sértett házáat. Az, hogy nem tartott a „végrehajtókkal”, mit sem változtat cselekményének megítélésén.

A Kúria tényből tényre vont kifogástalan következtetésnek tekinti a tényállás részévé is tett következő ténymegállapításokat:

A XX. rendű terhelt tudta, hogy az I. rendű terhelt a jelen esetben élet elleni cselekmény elkövetésével lép fel. Szándéka kiterjedt a sértett megölésére. Az általa használt „csapd szét” kifejezés is élet kioltására irányult. Belenyugodott, hogy a sértett meghalhat. Ennek érdekében és tudatában mutatta meg a sértett házáat.

A XX. rendű terhelt tehát szándékegységbe került az egyéb elkövetőkkel. A Kúria hangsúlyozza, hogy amennyiben csak bizonytalan lett volna a XX. rendű terhelt előtt a sértett elleni cél mibenléte, vagyis az, hogy testi épség avagy élet elleni fellépésre kerül-e sor, az elkövetési mód előre látható vagylagossága iránti közönye önmagában is szabad mandátumot adott volna a „végrehajtóként” cselekvők számára. Ez pedig az elkövetésben felbujtással és/vagy bűnsegéllyel közreműködő felelősségét a „végrehajtó” cselekvőségéhez rendeli, ha a felbujtó és/vagy a bűnsegéd a közreműködésének - noha tehetné - maga nem állít korlátot. Tehát nem köti meg az elkövetőt, a tettest mindenekelőtt az elkövetés helyének, idejének és módjának a megválasztásában. (lásd: BH2013.237.)

A Kúria az emberöléshez járuló bűnsegélyt is törvényesnek, a büntető anyagi jog szabályainak megfelelőnek értékelte.

Minderre figyelemmel szóba sem kerülhet a XX. rendű terhelt cselekvőségnek garázdasággként történő minősítése. Az indítványozó egyébként - a számba vett összefüggéseket szem előtt tévesztve - meg sem okolta ezen fölvetését, mindössze a más terheltek cselekményeit érintő minősítésre utalt.

6.

A Kúria megjegyzi végül, hogy a védő nyilvános ülésen történő elbírálást kért.

A felülvizsgálati eljárásban az elbírálás nyilvános ülésen vagy tanácsülésen történik. A Kúria a tanácsülés mellett döntött, amiben ellenkező kérelem nem köti.

A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben - a törvényben kizárt felülvizsgálati indítványt a Be. 421. §-a (2) bekezdés 1. mondatának 1. fordulata alapján elutasította.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. november 26.

Dr. Molnár Gábor Miklós s. k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s. k. előadó bíró, Dr. Németh Zoltán s. k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző
NYM